

לְהִתְבּוֹנֵן

עלון מס' 33
דברים-חזון

מאמרי התבוננות והתחברות בעבודת הנפש והנשמה

בניין בית המקדש, הוא ערך תפילה ארוכה המבוארת בספר מלכים א', ושם נאמר: **כִּי הָאֵמֶנָם יֵשֵׁב אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ, הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַיִם הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלְלוּךָ -** השם יתברך כל כך נשגב וענק, שהארץ וגם השמים - לא יכולים להכיל את הגדולה הזו.

אם השם ישכון בתוכם, הם ייקרעו, כביכול, יתפוצצו מרוב עומס. ושלמה המלך ממשיך ואומר: **אִף כִּי הִבִּית הִזָּה אֲשֶׁר בְּנִיתִי -** גם בית המקדש הזה, שסיימתי עתה לבנות, גם הוא לא יכול להכיל את הגדולה הבלתי גבולית של השם יתברך.

אלא מה כן?

וּפְנִית אֶל תְּפִלַּת עֲבָדְךָ... לְהִיּוֹת עֵינֶיךָ פְּתוּחֹת אֶל הַבַּיִת הַזֶּה... וְשִׁמְעֶתָ אֶל תְּחִנַּת עֲבָדְךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתְפַּלְלוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וְאַתָּה תִּשְׁמַע אֶל מְקוֹם שְׁבִתְךָ אֶל הַשָּׁמַיִם.

אם כן איפוא, בית המקדש הוא כמו "מרכז שגירות", לשם מגיעים כל ישראל, וגם הגויים מגיעים לשם, להניח את צרותיהם, להניח את כל הבעיות הרובצות על הלב, וכבר נעשו ניסיונות טבעיים לסלק אותם וללא הצלחה - כאן מניחים אותם. והשם, כביכול, מגיע לשם ולוקח את הצרות האלו אליו.

בית המקדש הוא כעין "מקום הכלה", שמכיל את שני הניגודים, את שתי הקצוות שלא יכולות כביכול לשרוד יחדיו, טוב בלתי גבול - לעומת טוב גבולי ומשורתי.

ובעצם, כשהשם מצווה את משה רבינו להקים את המשכן, הוא מקפל במילותיו כבר אז את מטרתו:

וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֹתַי בְּתוֹכְכֶם (שמות כה ח).

*

אומרים הצדיקים; ההכלה הזו משמשת כמו "בגד". הבגד מאפשר לאדם לצאת ולבוא מביתו בין אנשים, ורק על ידו הוא מסוגל להתגלות אליהם.

כמובן, שהבגד נתפר לפי מידות לובשו. הן לפי מידות פיזיות, והן לפי מידות נפשיות.

לדוגמא: אדם סוער יאהב ללבוש צבעים סוערים, ואדם שליו יאהב צבעים סולידיים, ואדם שאין לו בחירה יאהב בגדים שכולם אוהבים... אבל הבגד מעיד לא מעט על פנימיות נפש לובשו.

ובכן, בית המקדש, היה הבית הכי יפה בסביבתו ובכל העולם כולו. תמיד דאגו מלכי ישראל וגדוליו לשפץ ולייפות את הבית, כי הוא בגד למשהו אדיר שצריך תמיד לייצג את ה"הכי", הכי רחוק מהסטנדרטים ההמוניים, ומצד שני - הכי מונגש לגמרי לכל מי שרוצה להתקרב אליו.

כָּפָא - מלשון כסות והתכסות.

כְּבוֹד - בגד, וכפי שהיה האמורא רבי יוחנן קורא לבגדיו "מכבודתי".

מְרוֹם מְרָאשׁוֹן - מרומם ומרומם, נשגב ומכיל.

כל אלו הם כינוי והסבר מועט ל-מְקוֹם מִקְדָּשׁוֹ.

*

הוא יבנה ביתי ויחצרותי

בשתי השבועות שמתוך שלשת שבועות בין המצרים שכבר עברו, דיברנו מהיופי הנורא של ארץ ישראל, ומהקדושה המקסימה שאופפת את ירושלים ואת ציון הסמוכה לה, וכעת - זמן לדבר על בית המקדש.

אתם יודעים מה זה בית המקדש?

אני לא יודע!

אני לצערי, גם לא יכול לדעת!

אני רק משתדל להאמין, שבכל פעם שמשהו לא עובד אצלי ואצל המדינה הזו - כמו שצריך, זה בגלל שאין לנו בית המקדש.

באמת קשה לדמיין מהו הדבר הענק והנשגב הזה ששמו בית מקדש. אבל אני כן יכול להתבונן במה שקורה אצלי ומסביבי, ולהסכים, שככל הנראה אם אני הייתי מסדר את העניינים מלמעלה, אז הייתי עושה אותם אחרת, יותר טובים...

ואם השם ברא את העולם בגלל טובו השופע בלי גבול, ועדיין הטוב לא תמיד מגולה, ולא תמיד נראה לעין של אלו ששוכבים מתחת המכת"זית, ואלו שמתזים במכת"זית, ואלו ששומעים שהתיזו אתמול ב"בר אילן" או ב"נתיבי איילון" מהמכת"זית - שהכל הכל טוב והכי טוב שיכול להיות -

אז כנראה שה"משהו" שמביא את ה"לא טוב הזה" - הוא משהו כללי, עמוק ושורשי. כנראה שהוא נעוץ במה שאנחנו מחכים לו זמן רב כל כך -

ושאף פעם לא היה בשלימותו, רק שלש שעות בודדות אי אז בימי מלכות שלמה -

בית המקדש!

*

אבל בכל זאת אני ינסה להסביר, לפי מה שאני מרגיש, ולפי מה שקראתי בספרים הקדושים - מה הוא בית מקדש.

בבוא הנביא ירמיהו לתאר את מהותו של "בית המקדש" הוא אומר: **כָּפָא כְּבוֹד מְרוֹם מְרָאשׁוֹן מְקוֹם מִקְדָּשׁוֹ.**

והצדיקים מסבירים את הפסוק הזה, ואומרים:

כשסיים שלמה המלך את

ולפעמים היא מגורשת מיערסלוב לסיביר ולאוזבקיסטן בהרגשה שאין לה בכלל מקום בעולם.

אין להשם את הבגד שהוא יכול להתגלות אלינו. ואין לנו את הבגד המכובד מספיק שאנחנו יכולים לבוא עמו לפני השם.

ולכן אמרו חז"ל (יומא נד): בשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו כרובים המעורין זה בזה.

רגע, פני הכרובים איש אל אחיו אמורים להראות על אהבה וחיבה בין כנסת ישראל אל דודה, אז איך זה שבשיא החורבן היו כרובים מעורין זה בזה?

זה בדיוק הסיפור של החורבן.

כי שוב אין את ה"בגד המקיף" שמאז בין ה"כרובים המעוררים" זה בזה לבין "כָּלָה ה' אֶת חֻמְתּוֹ שִׁפְךָ חֲרוֹן אַפּוֹ וַיִּצַּת אֵשׁ בְּצִיּוֹן וַתֹּאכַל יְסוּדֹתֶיהָ". בד בבד עם גילוי העונש המחריד ביותר, מתגלה עומק של אהבה הכי בלתי גבולית שרק יש.

*

ובכן איפוא, אם נרצה לחדש את בניין בית המקדש. אם נרצה להעיר את האהבה הישנה שהיתה בינו לבין השם יתברך בהיות בית המקדש קיים, ועל ידי כך לעורר את בניינו -

אנחנו חייבים למצוא את הבגד הזה. או לפחות למצוא שיריים מהבגד הזה, אפילו רק חוט אחד קצר שנשאר ממנו.

יש לכם קצה חוט?

נהלך ברגש

מילון רגשות, ניתוח והגדרה

דיכאון

עַד אָנָה תּוֹגֵיוֹן נַפְשִׁי וַתִּדְכָאֲנִי בְּמַלְיָם (איוב יט ב).

הדיכאון הוא משפט מפתח המורה על תרחיש קליני, אשר לפעמים מצריך התערבות תרופתית, וחלילה מלהזניחה.

אבל הדיכאון הוא גם מילה שעפה באויר מלא, בין אנשים רגשניים:

"וואהו איזה דיכאון..."

"תעזוב אותי, אני בדיכאון עכשיו..."

"הוא נראה מדוכא לגמרי..."

הביטוי המדויק לרגש הדיכאון הוא חוסר יכולת התרוממות, ודיכוי כל רעיון מועיל או כל תחושה טובה.

כשאני מצהיר שאני מרגיש דיכאון, אני מתכוון לומר ש:

יש בי עכשיו הרגשה עמוקה של חור שחור, שכל דבר נחמד שיפול לשם, יינמס וייעלם כלעומת שבא, תחת ההשתלטות השחרורית הנוגסת בחמיצותה כל הרגשה של חיים.

ולכן ההתנהגות של אדם מדוכא, היא הכי קרובה אל של זה הגוסס חלילה. בדרך כלל הוא שוכב במיטה, ואומר לעצמו ולסובביו באלם קול:

אל תנסו לגשת בכלל לנסות, כי כל ניסוי יעלה לכם ביוקר, ואולי אפילו אתם בעצמכם תסחפו בעומנת הייאוש, כי אני מתיז "דיכוי" לכל עבר, אני מדכא כל פיסת חיים.

וה"עזרה ראשונה" בזה, היא כמו בהרבה מקרי רגש שליליים קיצוניים - להפריד בין המציאות לחווייה.

עכשיו חברים, אני מאוד רוצה לנסות להסביר משהו דק, מקווה שאצליח:

הבגד הוא לא רק משהו שמאפשר לאדם להתגלות. אלא שמצד עצמו, יש בו תכונה מיוחדת, שהיא משנה את הפנימיות והחיצוניות, ויוצרת מהם משהו חדש.

הנה דוגמא: אני שואל אדם מי אתה? והוא עונה: 'אני אבי'!

ומה אתה עושה? והוא עונה: 'לומד להיות מנהל חשבונות'.

ומה אתה אוהב לעשות? והוא עונה: 'ללמוד "מדרש תנחומא", ולאכול קומפוט תפוחי עץ'.

ומה אתה לא אוהב? והוא עונה: 'לכעוס'.

ואתה כועס לפעמים? והוא עונה: 'לפעמים, בערך פעם בשבוע'.

ובכן ה"אבי" הזה - הוא משהו כמו טבלה בעלת כמה משבצות. במשבצת אחת הוא לומד הנהלת חשבונות, ואין לזה קשר לכך שבמשבצת השניה הוא אוהב ללמוד "מדרש תנחומא", ודאי אין לזה שייכות לכך שהוא אוהב לפתן תפוחי עץ, ואין מה לדבר שכשהוא כועס פעם בשבוע - זה ודאי לא כתוב במדרש תנחומא, ולא נגרם על ידי החמיצות של התפוח המבושל.

אבל, כל מכלול הפרטים הללו מתאחים והופכים להיות משהו אחד שנקרא "אבי".

ו"אבי" שלא ילמד במשך חודש "מדרש תנחומא", או שהוא לא ירגיש את הכעס ויעבוד איתו, או שלא יהיו לו תפוחים לעשות מהם קומפוט - לא יהיה "אבי".

וזה הרעיון ב"בגד".

הבגד הוא "אור מקיף" שממזג את כל הפרטים שאינם קשורים זה לזה, ועושה מהם יחידה אחת, רעיון אחד, ומושג זהה.

כשיש בגד, אז הכעס ממוזג יחד עם החסד, והסערה ממוזגת יחד עם השלווה.

וכשאין בגד, הסערה היא סערה עד הסוף. והשלווה, וואהו - שוויץ...

אם כן, בית המקדש, שימש כמו "בגד" להשם יתברך לדבר איתנו, והבגד הזה איזן בין כל התחומים.

היתה בו אהבה אין סופית, והיתה בו גבורה בלתי גבולית, היתה בו תביעה נחושה, והיתה בו מחילה סליחה וכפרה.

*

ומה קרה אחר כך?

עָשָׂה ה' אֲשֶׁר זָמַם בְּצַע אֲמָרְתּוֹ (איכה ב יז).

בְּצַע פּוֹרְפִירָא דִּילָה (מדרש שם).

הקדוש ברוך הוא קרע כביכול את ה"בגד". קרע את ה"מרכז שגרירות" המקשר בין באי עולם אליו. קרע את הכיסויים שמעל האור האדיר שאין כל בריה יכולה להשיג.

ומשנקרע הבגד, והאור היה רב מדי - קרה הפיצוץ, ונחרב בית המקדש, ובת ציון הושפלה עד עפר.

שוב אין לה יכולת אמיתית ומאוזנת להתקשר לבורא עולם.

לפעמים היא יושבת בצילו של ה"חווה מלובלין" ומרוב התרוממות היא שוכחת בכלל שצריך משיח וגאולה.

